

حجاب اجباری و واکسن اجباری

عباس عبدي

یادداشت هفته پیش بنده با عنوان «واکسن کرونا باید اجباری شود» و نقد اعتراضات خیابانی عده‌ای نسبت به اجباری بودن واکسن، با واکنش‌هایی مواجه شد. از جمله روزنامه جوان مطلبی را در نقد آن نوشت با عنوان: «توهم توطئه از يك تجمع چندنفري» و در ادامه نیز آورده است که: «او (عبدي) با رهگيري وهم‌آلود توطئه، دنبال دست‌های پشت پرده این معترضان قلیل است.» سپس به مساله اصلي و مورد نظر خود پرداخته و نوشته است که: «آیا دلایل او برای این پیشنهاد، دلایلی نیست که موافقان قانون حجاب ذکر می‌کنند؟ موضوع خیلی ساده است، امثال عبدي همواره از آزادی‌های شخصی می‌گویند، اما در جایی که خود تشخیص بدهند، قانون اجباری را به کار می‌گیرند. واکسناسیون اجباری به نظر اتفاق خوبی باید باشد، مخالفی یا قضاوتی درباره آن نیست؛ اما صحبت بر سر پیشنهاددهنده است.

عبدي به درستی نکاتی را با مفهوم دلایل لزوم اجباری‌شدن واکسن کرونا نوشته که مبنای اصلي قوانین اجتماعی اسلام از جمله حجاب است. با همان ادبیات عبدي می‌توان نوشت که اگر کسی در منزل برهنه بود و باعث انحراف اخلاقی فرزندان‌ش شد، به ما مربوط نیست، اما حق ندارد چارچوب پوشش قانونی را در ملاء عام بشکند، چون زیان این کار فقط به خودش نمی‌رسد.» ابتدا درباره اعتراضات و تجمع چندنفري متذکر شوم که مخالفت با واکسن در جامعه به نسبت بیشتر از این تجمع کوچک است. در برخی نظرسنجی‌ها تا حدود 20 درصد مردم گفته‌اند که واکسن نخواهند زد و ایرادی هم به داشتن این عقیده ندارم. قرار نیست همه یکسان فکر کنیم، هر چند اگر واکسن اجباری شود تعداد موافقان جدي واکسن نزدن، خیلی کمتر از این درصد خواهد شد. درباره توهم توطئه دانستن يك تجمع چندنفري اگر فقط همین يك نمونه بود، حق با نویسنده محترم بود، درحالی‌که مجموعه‌ای از شواهد و قراین که در آن یادداشت و نوشته‌های پیش از آن آورده‌ام نشان می‌دهد که نباید این احتمال را نادیده گرفت. با این حال همین که نویسنده «جوان» می‌فرمایند که توطئه‌ای در کار نیست، طبعاً باید پذیرفت.

همان‌طور که گفته شد نکته اصلي نوشته ایشان مقایسه اجباری بودن حجاب و واکسن است. در تفاوت این دو مقوله کافی است که پرسیده شود، آیا می‌توان انتظار داشت که اگر چند نفر بلکه هزاران نفر هم

نسبت به اجباری بودن حجاب معترض شدند، با برخوردی مواجه نشوند؟ بعید است که نویسندگان محترم چنین حقی را برای مردم قایل باشد و معترضین در عمل هم مواجه با مجازات نشوند. همین برای فهم تفاوت میان حجاب اجباری و واکسن اجباری کافی است، ولی من سعی می‌کنم که توضیح بیشتری دهم.

با نویسندگان محترم موافقم که دلایل ذکرشده برای ضرورت اجباری بودن واکسن در متن خودم را باید به همه موارد از جمله حجاب تعمیم دهم. به عبارت دیگر اگر داشتن حجاب هم با همان منطق موجه شود، اجباری بودن آن را باید نتیجه گرفت. فقط چند شرط وجود دارد که در مورد واکسن و حجاب باید رعایت شود.

شرط اول علمی بودن گزاره است. گزاره علمی به معنای آن نیست که بنده یا نویسندگان محترم «جوان» مدعی آن شویم. اثبات و رد علمی یک گزاره یا فرضیه مستلزم پایبند بودن به روش تحقیق است. اگر گفته شود که واکسن موجب ایمنی نسبی در برابر کرونا می‌شود باید آن را با عدد و رقم و شواهد کافی ثابت کرد. اثبات آن، فرآیند طولانی و محاسباتی دارد. یک نمونه‌اش مقایسه میزان ابتلا و مرگومیر میان دو گروه واکسن‌زده و نزنده است. اگر کسانی واکسن بزنند باید مشخص شود که تا چه حد در کاهش میزان ابتلا و مرگومیر تاثیر دارد. باید با عدد و رقم دقیق بیان شود. از همین پژوهش‌های علمی متوجه می‌شویم که میان کارآمدی واکسن‌ها تا حدی تفاوت وجود دارد. شرط دوم آزادی تحقیق است. هر کس مجاز است فرضیه کارایی واکسن را آزمون کند اگر ثابت کرد واکسن مفید است یا غیرمفید حتی زیان‌بار کسی به او اعتراضی نخواهد کرد و حرفش را می‌پذیرند. درحالی‌که این امر در جامعه ما برای آزمون حجاب وجود ندارد.

شرط دوم نیز مقایسه سود و زیان است. برای مثال زدن واکسن چه زیانی دارد و چه سودی نصیب فرد یا جامعه می‌کند؟ هزینه آن چقدر است؟ و الا هر کار خوبی را نمی‌توان اجباری کرد و هر کار زیان‌باری را هم لزوماً نمی‌توان منع کرد. برای نمونه سیگار کشیدن فعلاً منعی ندارد ولی در بسیاری از اماکن ممنوع شده است. البته در هر کشوری و جامعه‌ای مقررات خاص خود را دارد، چرا؟ به دلیل سوم. اجباری کردن یک رفتار باید مورد قبول مردم و قابل اجرا نیز باشد. باید اکثریت قاطع مردم با آن همراهی کنند. برای ماهواره هم از این عوارض ذکر می‌شد، ولی مردم سود آن را بیشتر از زیان می‌دانستند؛ لذا تن به آن اجبار ندادند. قابلیت اجرای زدن واکسیناسیون روشن است ولی برهنگی در خانه چگونه قابلیت اجرایی دارد؟ احتمالاً باید در خانه‌ها دوربین کار گذاشت.

نکته دیگر تفاوت میان پدیده‌های اجتماعی یا فیزیکی یا جسمی است.

حجاب يك امر اجتماعي است و صفر و يكي نيست. اثرات حجاب يا بيحجابي زنان قطعي نيست بلکه مرتبط با برداشتهای گوناگون مردم است. ضمن اینکه کیفیت پوشش شامل يك طيف وسيع از عرياني تا پوشیدگی از نوع طالباني است. در حالي که واکسن صفر و يك است. يا واکسن زده يا نزده. اثرگذاري آن نیز قابل سنجش است.

با این توضیحات نویسنده محترم باید ابتدا منظور خود از حجاب را دقیقاً معلوم می‌کند که در کجای طيف پوشش زنان است؟ آیا شلوار قرمز دخترک افغانستاني هم تحريك‌کننده است که طالبان او را شلاق می‌زنند؟ یا چکمه زمستاني هم تبرّج است که ممنوع می‌شود؟ خلاصه اول تعیین کنید که حجاب دقیقاً چیست؟ سپس مطالعات علمي و دقیق در تبیین اثرات منفي عدم رعایت این حد از حجاب را معرفي کند تا مطالعه شود. به صرف ادعای این و آن نمی‌توان گفت که يك گزاره علمي است؛ آن هم از سوی کسانی که اساساً منطق علمي را قبول ندارند.

واقعیت این است موضوع اجبار به حجاب و محدودیت آزادي پوشش ربطی به آنچه ایشان ادعا کرده ندارد. اگر روزی کسی پیدا شد که مطابق چارچوب «واکسن را اجباری کنید» در دفاع از حجاب با شروط مذکور در این یادداشت مقاله‌ای علمي نوشت، اطمینان می‌دهم که بنده نیز از آن دفاع خواهم کرد، ولی اطمینان داشته باشید که چنین ادعایی را نمی‌توان ثابت کرد. این ادعا حتی با ماهیت قوانین ایران نیز تطبیق ندارد و مهم‌تر از آن اینکه قانون مذکور از سوی اکثریت قاطع افراد رعایت نمی‌شود همچنان که تاکنون نشده است. امیدوارم در پاسخ به این یادداشت، مقاله‌های علمي در دفاع از اجباری بودن حجاب را لیست کنند.